

Рецензия

На дисертационния труд на Шмуел Хен Лави,

докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Философски и политически науки” във Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски” с научен ръководител проф. д-р Борис Филипов Манов, в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки професионално направление: 3.3. Политически науки,

на тема: „Арабският социализъм“ като идеологическо движение в съвременната политическа история на Египет“

от чл.-кор. Владимир Стефанов Чуков, БАН

На основание на Ректора на ЮЗУ- № 1407 от 14 юли 2026 г. и чл. 4, ал. 2 от ЗРАСРБ, чл. 30, ал. 3 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, чл. 56 от Вътрешните правила за развитие на академичния състав в Югозападен университет „Неофит Рилски“ и решение на факултетния съвет на Философския факултет Протокол № 31/08.07.2026 г. съм избран за член на научното жури за защитата на дисертацията на Шмуел Хен Лави, за придобиване на ОНС „доктор“ по политология, 3.3. На първото заседание на журито съм избран за рецензент.

1. Данни за докторанта, докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

-Шмуел Хен Лави е израелски експерт с над три десетилетия професионален опит в областта на сигурността, управлението и обучението на кадри. Роден е през 1972 г. в град Хайфа, Израел. От 2003 г. заема длъжността командир на Северния окръг на Израелската служба за затворите с военно звание генерал-майор, като преди това последователно

изпълнява редица висши командни и ръководни функции в Израелската служба за затворите и Израелските отбранителни сили. Притежава магистърска степен по блискоизточни и африкански изследвания от Телавивския университет и бакалавърска степен по археология от Университета в Хайфа, завършена с отличие. Допълнително е придобил квалификация по медицински рехабилитационен масаж и анатомия и е сертифициран капитан на търговски плавателни съдове.

От 2024 г. той е приет като докторант на самостоятелна подготовка в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.3. Политически науки, в катедра „Философски и политически науки” във Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски”. с научен ръководител проф. д-р Борис Филипов Манов.

Дисертацията е с обем от 162 страници, формат А4, в книжно тяло. Структурата е класическа за подобен тип изследвания, а именно съдържание, увод, 3 глави, заключение, 19 таблици, фигури, диаграми и 4 илюстрации, изображения (снимки и графични елементи). За разработването на дисертацията са използвани 92 литературни източника на английски език.

Авторефератът е с обем 32 стандартни страници, формат А5, в книжно тяло. Материалът отговаря на законовите изисквания. Представен е и списък с необходимите 3 публикации, които се изискват за представяне в НАЦИД. Всички те са по темата на дисертацията.

Трудът е оригинален и няма данни за плагиатство. Нямам конфликт на интереси с автора.

2. Оценка на качествата на дисертационния текст

Избраната от дисертанта тема е изключително дисертабилна. Значимостта се доказва с постоянното внимание на местната и

международна експертната общност към арабския национализъм и в частност на египетския. Последният е своеобразен пилотен проект и най-релевантен за процесите на изкрystalизиране на националистическите нагласи в арабския свят. В увода са формулирани обектът, предметът, целта, задачите и изследователската хипотеза, според която практическото прилагане на арабския социализъм не реализира поставените идеологически цели и води до негативни последици за развитието на египетското общество. Представена е теоретичната рамка на изследването, основана на теорията за държавата на развитието, теорията на зависимостта и теорията на демографския преход. Авторът аргументира избора на комбиниран качествен и количествен изследователски подход, посочва използваните източници и очертава ограниченията на изследването, произтичащи от невъзможността за провеждане на теренни проучвания в Египет. В заключителната част на увода е представена структурата на дисертационния труд, като последователно е очертано съдържанието на трите глави и логиката на тяхното изграждане.

Приложената от автора методология съответства на поставените от него задачи. Особено високо оценявам различните подходи, а именно теоретико-аналитичния и историко-ретроспективния, паралелно с диверсифицираните методически инструменти – мониторинг, събиране на база данни, различни видове анализи – блиц, ивент, контент и други.

Първа глава „Идеологията на арабския социализъм“ е посветена на теоретичните и историческите основи на арабския социализъм като специфична политическа доктрина, съчетаваща принципите на социализма с идеите на арабския национализъм. Докторантът проследява възникването и развитието на социалистическата мисъл, като извежда особеностите на арабския социализъм в сравнение с европейските социалистически модели. Анализирани са историческите, политическите и социално-икономическите

предпоставки за формирането на тази идеология, както и влиянието на процесите на деколонизация и национално освобождение върху нейното развитие. Специално внимание е отделено на ролята на Мишел Афлак и партията Баас при формирането на идеологическите принципи на арабския социализъм.

В главата са разгледани основните характеристики на арабския социализъм – държавната намеса в икономиката, стремежът към социална справедливост, ограничаването на социалните неравенства, съчетаването на публичната и частната собственост и поставянето на националното единство над класовото противопоставяне. Анализирани са и политическото лидерство на Гамал Абдел Насър, неговата роля за утвърждаването на арабския социализъм в Египет, както и значението на тази идеология за политическото и общественото развитие на арабския свят през втората половина на XX век.

Втора глава „Арабският социализъм в Египет при Гамал Абдел Насър“ анализира практическото приложение на арабския социализъм в Египет и неговото развитие като официална държавна идеология по време на управлението на Гамал Абдел Насър. Последователно са проследени политическите и икономическите промени след революцията от 1952 г., еволюцията на насъризма и преходът към политика на засилена държавна намеса чрез национализация, централизирано икономическо планиране и социални реформи. Докторантът разглежда въздействието на тези политики върху социалното и икономическото развитие на Египет, като анализира както постигнатите резултати в областта на индустриализацията, образованието и социалната политика, така и съществуващите структурни проблеми – бюрократизацията, демографския натиск, икономическата неефективност и ограничаването на политическия плурализъм. Специално внимание е отделено на идеологическите основи на насъризма, връзката

между арабския национализъм, социализма и исляма, както и на противоречията между революционните цели и практическата реализация на политиките. В заключение авторът достига до извода, че въпреки реализираните модернизационни промени насъристкият модел не успява да постигне в пълна степен поставените социални, икономически и политически цели поради натрупаните вътрешни противоречия и ограничения.

Трета глава „Прилагане и резултати от арабския социализъм в Египет“ е посветена на практическото реализиране на арабския социализъм и оценката на неговите политически, икономически и социални последици. Авторът анализира превръщането на идеологическите принципи в конкретни държавни политики, като разглежда резултатите от национализацията, централизираното икономическо планиране и държавната намеса в икономиката. Специално внимание е отделено на процесите на бюрократизация, социалните промени, формирането на нова управленска прослойка и отражението на реформите върху различните обществени групи, особено върху селското население. Анализирани са значението на Високия Асуански язовир като символ на модернизационната политика, процесите на индустриализация и урбанизация, както и влиянието на държавните инвестиции, външната търговия и военните разходи върху развитието на египетската икономика. В заключение авторът достига до извода, че въпреки постигнатите успехи в областта на индустриализацията, инфраструктурното развитие и разширяването на държавния капацитет, арабският социализъм не успява да реализира в пълна степен своите идеологически цели поради бюрократичната неефективност, икономическите дисбаланси, демографския натиск и засилената централизация на управлението.

В **заклучението** авторът обобщава резултатите от проведеното изследване и приема, че формулираната в началото хипотеза е потвърдена. На основата на извършения анализ се достига до извода, че арабският социализъм, реализиран чрез политиките на Гамал Абдел Насър, не успява да постигне поставените идеологически и социално-икономически цели. Докторантът аргументира тезата, че неуспехът на насъристкия модел се дължи не само на особеностите на самата идеология, но и на комплексното въздействие на структурни, демографски, икономически и управленски фактори. Анализирани са последиците от централизираното планиране, национализацията, индустриализацията и мащабните инфраструктурни проекти, като е направена критична оценка на техните резултати. Специално внимание е отделено на влиянието на демографския натиск, бюрократизацията, регионалните дисбаланси, ограничения административен капацитет и нарастващата външна зависимост върху развитието на Египет. В заключение авторът приема, че въпреки реализираните модернизационни промени насъристкият модел не успява да осигури устойчиво икономическо развитие и да реализира в пълна степен целите на арабския социализъм.

3. Научни приноси

Докторантът извежда шест научни приноса, разделени в две групи: теоретични и теоретично-приложни приноси.

А) Теоретични приноси

1. Осъществен е цялостен политологичен анализ на доктрината на арабския социализъм, като са систематизирани основните научни изследвания по проблема и е изяснена ролята на арабския социализъм като идеологическа основа на политическото развитие на Египет по време на управлението на Гамал Абдел Насър.

2. Концептуализирани и анализирани са понятията „социализъм“ и „арабски социализъм“, като са изследвани техните интелектуални и исторически корени, както и политическите, социалните и икономическите предпоставки за възникването и развитието на арабската социалистическа идея. Изведени са основните характеристики, постижения и ограничения на арабския социализъм като политически и социално-икономически модел.

3. Формулирана и аргументирано защитена е тезата, че разбирането на идеологическите основи и практическата реализация на арабския социализъм е необходимо условие за анализ на политическото развитие на съвременен Египет, на арабските националистически движения и на предизвикателствата пред постколониалните държави, избрали самостоятелен път на модернизация.

Б) Теоретико-приложни приноси

4. Въведено и аргументирано е понятието „демографска компресия“, чрез което се обяснява влиянието на ускорения демографски растеж върху ограничаването на икономическото развитие, жизнения стандарт, административната ефективност и социалната политика в Египет през 60-те години на XX век.

5. Доказано е, че централизираната социалистическа икономическа политика не води автоматично до териториално балансирано развитие, а напротив – допринася за задълбочаване на регионалните различия чрез концентрация на индустриалното производство, инвестициите и административните ресурси в Кайро и Александрия.

6. Установено е, че недостатъчният управленски и административен капацитет представлява един от основните фактори за ограничената ефективност на насъристкия социалистически модел. Показано е, че разширяването на държавната собственост чрез национализация не е

съпроводено с изграждането на необходимия технократичен и управленски потенциал, което съществено ограничава резултатите от провежданите икономически политики.

Приемам приносните моменти, формулирани от докторанта, като ги оценявам като коректно изведени и съответстващи на съдържанието на дисертационния труд. Възможно е било те да бъдат по-сбито формулирани и представени.

В теоретичен план приносите се изразяват в осъществяването на цялостен политологичен анализ на доктрината на арабския социализъм, изясняването на нейните идейни, исторически и политически основи, както и аргументирането на значението ѝ за разбирането на политическото развитие на Египет през периода на управлението на Гамал Абдел Насър и на процесите на модернизация в постколониалните държави.

В теоретико-приложен аспект приносите се свързват с въвеждането на понятието „демографска компресия“ като аналитичен инструмент за обяснение на влиянието на демографските процеси върху развитието на Египет, както и с анализа на регионалните дисбаланси и ограничения административен капацитет като фактори, възпрепятстващи ефективността на насърения социалистически модел.

4. Критики, бележки и препоръки

Ще е полезно, ако докторантът в бъдещите си научни изследвания разшири сравнителния анализ на арабския социализъм чрез съпоставка с развитието на аналогични модели в други арабски държави, което би позволило по-ясно открояване на специфичните особености на египетския модел.

Бих задал следните въпроси на докторанта:

В дисертацията достигате до извода, че неуспехът на насъристкия модел се дължи предимно на структурни, демографски и управленски фактори, а не само на идеологическите особености на арабския социализъм. Ако тези структурни ограничения не съществуваха, смятате ли, че моделът би могъл да бъде успешен, или според Вас самата идеология съдържа вътрешни противоречия, които неизбежно биха довели до сходен резултат? Считате ли, че разгърналият се в арабския свят след 1979 г. ислямизмът е конкурент на национализма?

5. Заключение

Дисертацията е написана професионално, задълбочено и с видимо отношение към изследваната проблематика. Тя отговаря на изискванията на Закона за висшето образование, Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. Въз основа на високата стойност на приносите, предложени в дисертационния труд, доказаната основна теза и изключителната актуалност на изследването, давам своята категорична и еднозначна положителна оценка и заявявам, че трябва да се присъди исканата образователна и научна степен на автора. Това ми дава основание убедено да предложа на уважаемото научно жури да присъди на Шмуел Хен Лави образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.3. Политически науки, докторска програма „Политология“.

30 юли 2026 г.

Рецензент:

чл.-кор. Владимир Чуков

REVIEW

Of the doctoral dissertation of Shmuel Hen Lavi, external PhD student at the Department of Philosophical and Political Sciences, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski", with research supervisor Prof. PhD Boris Filipov Manov, PhD, in the field of higher education: 3. Social, Economic and Legal Sciences, professional field: 3.3. Political Sciences,

on the topic: "Arab Socialism" as an Ideological Movement in the Contemporary Political History of Egypt"

by Corresponding Member Vladimir Stefanov Chukov, Bulgarian Academy of Sciences (BAS)

Pursuant to Rector's Order No. 1407 of July 14, 2026, and Article 4, Paragraph 2 of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act (DASRBA), Article 30, Paragraph 3 of the Regulations for the Application of DASRBA, Article 56 of the Internal Rules for the Development of the Academic Staff at the South-West University "Neofit Rilski", and a resolution of the Faculty Council of the Faculty of Philosophy (Protocol No. 31 / July 8, 2026), I have been selected as a member of the Academic Jury for the dissertation presentation of Shmuel Hen Lavi for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor" (PhD) in Political Science, 3.3. At the first meeting of the jury, I was chosen as a reviewer.

1. Data Regarding the Doctoral Student, Doctoral Program, Dissertation, Abstract, and Publications

Shmuel Hen Lavi is an Israeli expert with over three decades of professional experience in the fields of security, management, and personnel training. He was born in 1972 in the city of Haifa, Israel. Since 2003, he has held the position of Commander of the Northern District of the Israel Prison Service, holding the military rank of Major General. Prior to this, he successively held a number of senior command and leadership positions within the Israel Prison Service and the Israel Defence Forces. He holds a Master's degree in Middle Eastern and African Studies from Tel Aviv University and a Bachelor's degree in Archaeology from the University of Haifa, completed with honours. Additionally, he has acquired a qualification in medical rehabilitation massage and anatomy. He is a certified merchant marine captain.

Since 2024, he has been enrolled as an external PhD student in the field of higher education: 3. Social, Economic and Legal Sciences, professional field: 3.3. Political Sciences, at the Department of Philosophical and Political Sciences, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski", under the research supervision of Prof. Boris Filipov Manov, PhD.

The dissertation comprises 162 pages in A4 format, presented as a hard copy. The structure follows a classic approach for this type of research, consisting of a table of contents, an introduction, 3 chapters, a conclusion, 19 tables, figures, and diagrams, as well as 4 illustrations and images (photographs and graphic elements). A total of 92 literary sources in English were utilized for the development of the dissertation.

The extended abstract consists of 32 standard pages in A5 format, presented as a hard copy. The material meets all legal requirements. A list of the 3 required publications for submission to NACID (National Centre for Information and Documentation) has also been provided. All of them are directly related to the topic of the dissertation.

The work is original, and there is no evidence of plagiarism. I have no conflict of interest with the author.

2. Assessment of the Qualities of the Dissertation Text

The topic chosen by the PhD student is exceptionally suitable for a dissertation. Its significance is proven by the constant attention of both the local and international expert communities toward Arab nationalism, and specifically Egyptian nationalism. The latter serves as a kind of pilot project and is the most relevant for the processes of crystallization of nationalist attitudes in the Arab world.

The introduction formulates the object, subject, goal, tasks, and the research hypothesis, according to which the practical application of Arab socialism did not achieve its stated ideological goals and led to negative consequences for the development of Egyptian society. The theoretical framework of the research is presented, based on the developmental state theory, dependency theory, and demographic transition theory. The author argues the choice of a combined qualitative and quantitative research approach, indicates the sources used, and outlines the limitations of the study resulting from the inability to conduct fieldwork in Egypt. The concluding part of the introduction presents the structure of the dissertation, sequentially outlining the content of the three chapters and the logic behind their construction.

The methodology applied by the author corresponds to the tasks he has set. I particularly highly appreciate the various approaches, namely the theoretical-analytical and historical-retrospective ones, alongside the diversified methodological tools – monitoring, database collection, and various types of analysis – blitz, event, content, and others.

Chapter One, "The Ideology of Arab Socialism," is dedicated to the theoretical and historical foundations of Arab socialism as a specific political doctrine combining the principles of socialism with the ideas of Arab nationalism. The doctoral student traces the emergence and development of socialist thought,

highlighting the characteristics of Arab socialism in comparison with European socialist models. The historical, political, and socio-economic prerequisites for the formation of this ideology, as well as the influence of the processes of decolonization and national liberation on its development. Special attention is paid to the role of Michel Aflaq and the Ba'ath Party in forming the ideological principles of Arab socialism.

The chapter examines the main characteristics of Arab socialism – state intervention in the economy, the pursuit of social justice, the limitation of social inequalities, the combination of public and private ownership, and the placement of national unity above class confrontation. It also analyzes the political leadership of Gamal Abdel Nasser, his role in the establishment of Arab socialism in Egypt, and the significance of this ideology for the political and social development of the Arab world in the second half of the 20th century.

Chapter Two, "Arab Socialism in Egypt under Gamal Abdel Nasser," analyses the practical application of Arab socialism in Egypt and its development as an official state ideology during the rule of Gamal Abdel Nasser. It sequentially traces the political and economic changes following the 1952 revolution, the evolution of Nasserism, and the transition to a policy of increased state intervention through nationalization, centralized economic planning, and social reforms. The doctoral student examines the impact of these policies on Egypt's social and economic development, analysing both the achieved results in the fields of industrialization, education, and social policy, as well as the existing structural problems – bureaucratization, demographic pressure, economic inefficiency, and the restriction of political pluralism. Special attention is paid to the ideological foundations of Nasserism, the connection between Arab nationalism, socialism, and Islam, as well as the contradictions between revolutionary goals and the practical implementation of policies. In conclusion, the author reaches the finding that, despite the implemented modernization

changes, the Nasserist model failed to fully achieve its stated social, economic, and political goals due to accumulated internal contradictions and limitations.

Chapter Three, "Implementation and Results of Arab Socialism in Egypt," is dedicated to the practical realization of Arab socialism and the assessment of its political, economic, and social consequences. The author analyses the transformation of ideological principles into concrete state policies, examining the outcomes of nationalization, centralized economic planning, and state intervention in the economy. Special attention is paid to the processes of bureaucratization, social changes, the formation of a new managerial class, and the impact of reforms on various social groups, particularly the rural population. The significance of the Aswan High Dam as a symbol of modernization policy, the processes of industrialization and urbanization, as well as the influence of state investments, foreign trade, and military expenditures on the development of the Egyptian economy are analysed. In conclusion, the author reaches the finding that, despite the achieved successes in the fields of industrialization, infrastructure development, and the expansion of state capacity, Arab socialism failed to fully realize its ideological goals due to bureaucratic inefficiency, economic imbalances, demographic pressure, and the increased centralization of governance.

In the conclusion, the author summarizes the results of the research conducted and accepts that the hypothesis formulated at the beginning has been confirmed. Based on the analysis performed, the conclusion is reached that Arab socialism, implemented through the policies of Gamal Abdel Nasser, failed to achieve its stated ideological and socio-economic goals. The doctoral student argues the thesis that the failure of the Nasserist model was due not only to the characteristics of the ideology itself, but also to the complex impact of structural, demographic, economic, and managerial factors. The consequences of centralized planning, nationalization, industrialization, and large-scale infrastructure projects

are analyzed, with a critical assessment of their outcomes. Special attention is paid to the influence of demographic pressure, bureaucratization, regional imbalances, limited administrative capacity, and growing foreign dependence on the development of Egypt. In conclusion, the author accepts that despite the implemented modernization changes, the Nasserist model failed to ensure sustainable economic development and to fully realize the goals of Arab socialism.

3. Scientific Contributions

The doctoral student identifies six scientific contributions, divided into two groups: theoretical contributions and theoretical-applied contributions.

A) Theoretical Contributions

1. A comprehensive political science analysis of the doctrine of Arab socialism has been carried out, systematizing the main scientific research on the problem and clarifying the role of Arab socialism as the ideological basis of Egypt's political development during the rule of Gamal Abdel Nasser.
2. The concepts of "socialism" and "Arab socialism" have been conceptualized and analysed, examining their intellectual and historical roots, as well as the political, social, and economic prerequisites for the emergence and development of the Arab socialist idea. The main characteristics, achievements, and limitations of Arab socialism as a political and socio-economic model have been derived.
3. The thesis has been formulated and reasoningly defended that understanding the ideological foundations and practical implementation of Arab socialism is a necessary condition for analysing the political development of modern Egypt, Arab nationalist movements, and the challenges facing post-colonial states that have chosen an independent path of modernization.

B) Theoretical-Applied Contributions

4. The concept of "demographic compression" has been introduced and argued, explaining the impact of accelerated demographic growth on limiting economic development, living standards, administrative efficiency, and social policy in Egypt during the 1960s.
5. It has been proven that the centralized socialist economic policy does not automatically lead to territorially balanced development, but on the contrary – contributes to the deepening of regional disparities through the concentration of industrial production, investments, and administrative resources in Cairo and Alexandria.
6. It has been established that insufficient managerial and administrative capacity represents one of the main factors for the limited effectiveness of the Nasserist socialist model. It has been shown that the expansion of state ownership through nationalization is not accompanied by the building of the necessary technocratic and managerial potential, which significantly limits the results of the economic policies being conducted.

I accept the contribution points formulated by the doctoral student, evaluating them as correctly derived and corresponding to the content of the dissertation. It would have been possible for them to be more concisely formulated and presented.

In theoretical terms, the contributions are expressed in the implementation of a comprehensive political science analysis of the doctrine of Arab socialism, the clarification of its ideological, historical, and political foundations, as well as the argumentation of its significance for understanding the political development of Egypt during the period of Gamal Abdel Nasser's rule and the processes of modernization in post-colonial states.

In a theoretical-applied aspect, the contributions are related to the introduction of the concept of "demographic compression" as an analytical tool for explaining the influence of demographic processes on the development of Egypt, as well as with the analysis of regional imbalances and limited administrative capacity as factors hindering the effectiveness of the Nasserist socialist model.

4. Criticisms, Notes, and Recommendations

It would be beneficial if the doctoral student, in his future scientific research, expanded the comparative analysis of Arab socialism by comparing it with the development of similar models in other Arab countries, which would allow a clearer highlighting of the specific features of the Egyptian model.

I would ask the following questions to the doctoral student:

In the dissertation, you reach the conclusion that the failure of the Nasserist model was primarily due to structural, demographic, and managerial factors, rather than solely to the ideological characteristics of Arab socialism. If these structural limitations did not exist, do you believe that the model could have been successful, or do you think the ideology itself contains internal contradictions that would inevitably lead to a similar result? Do you consider Islamism, as it unfolded in the Arab world after 1979, to be a competitor to nationalism?

5. Conclusion

The dissertation is written professionally, in-depth, and with a visible commitment to the researched issues. It meets the requirements of the Higher Education Act, the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act, and the Regulations for its application. Based on the high value of the contributions proposed in the dissertation, the proven main thesis, and the exceptional relevance of the study, I give my definitive and unequivocal positive assessment and declare that the requested educational and scientific degree should be awarded to the author. This gives me a firm ground to confidently propose to the esteemed Academic Jury to award Shmuel Hen Lavi the

educational and scientific degree PhD in the professional field 3.3. Political Sciences, PhD program "Political Science".

July 30, 2026

Reviewer:

Corresponding Member Vladimir Chukov

